

Pasākumi radona gāzes samazināšanai

Publicēts: 02.10.2020.

Radona gāze ir dabiskas izcelsmes jonizējošais starojums. Cilvēks ar savu darbību nevar ietekmēt tā rašanos, tikai ar preventīviem pasākumiem samazināt tā ietekmi uz veselību.

Radona ietekmi uz veselību iespējams samazināt dažādos veidos:

Uzlabojot ēkas ventilāciju;

Likvidējot plaisas ēkas konstrukcijā, kā arī veicot papildus sienu un grīdu hermetizāciju;

Uzlabojot ventilāciju zem grīdām;

Ierīkojot radona nosēdtilpņu sistēmu – tilpnes var būt aktīvas (ar ventilatoru) un pasīvas;

Ierīkojot sistēmu, kas ļauj ēkā uzturēt pozitīvu gaisa spiedienu.

Jāņem vērā, ka viena veida preventīvie pasākumi var nederēt jebkurai ēkai – tāpat tie nav piemēroti jebkādam radona apjomam. Tāpat iespējami gadījumi, kuros ir nepieciešami dažādu veidu preventīvie pasākumi, lai veiksmīgi atrisinātu radona problēmu.

Ventilācija zem grīdām

Ja zem ēkas pirmā stāva grīdas atrodas brīva vieta, tajā var veidoties radona uzkrājumi. Šos uzkrājumus iespējams samazināt, gan uzlabojot dabisko gaisa plūsmu caur šo brīvo telpu, gan ierīkojot aktīvu ventilācijas sistēmu, kas vada tai cauri gaisu – gadījumos, ja ar dabisko ventilāciju nepietiek.

Radona nosēdtilpnes

Aktīva radona nosēdtilpne, kas, aprīkota ar ventilatoru, ir viens no efektīvākajiem veidiem, kā samazināt radona līmeni ēkā. Atsevišķos gadījumos palīdzēt var arī pasīva nosēdtilpne, bez ventilatora – tā ir mazāk efektīva, bet var būt piemērota ēkām ar zemāku radona līmeni. Abu veidu nosēdtilpnes darbojas pēc līdzīga principa – ārsienā zem grīdas līmeņa tiek izveidots caurums, kam apkārt zem grīdas izņem nelielu daudzumu pamatu materiāla. Tilpnei caur caurumu sienā tiek pievadīta caurule, pa kuru radons tiek izvadīts ārpus mājas un izkļiedēts gaisā. Aktīvajai tilpnei šo procesu veicina novadcaurulē ierīkots ventilators.

Ventilācijas sistēma, kas uztur pozitīvu gaisa spiedienu

Pozitīva spiediena sistēma nepārtraukti mājai pievada svaigu gaisu, kļiedējot radonu un samazinot tā koncentrāciju. Ar tās palīdzību iespējams arī samazināt gaisa un radona plūsmu no zemes. Pozitīva spiediena sistēmas vislabāk piemērotas labi izolētām ēkām bez caurvēja. Tipisku pozitīva spiediena sistēmu veido zem jumta novietots ventilators, kas filtrē gaisu un caur ventilācijas vadu to novirza tālāk ēkā. Papildus radona līmeņa samazināšanai, šāda sistēma var uzlabot gaisa kvalitāti ēkā un samazināt kondensāciju.

Informācijas avoti:

[Pasaules Veselības organizācijas informatīvais izdevums par radonu](#) ("WHO Information sheet: Radona and health", 2004);

[Pasaules Veselības organizācijas rokasgrāmata par iekštelpu radona ietekmi uz sabiedrības veselību](#) ("WHO handbook on indoor radon: a public health perspective", 2009);

[Lielbritānijas Veselības ministrijas informatīvais materiāls par radona līmeņa samazināšanas metodēm](#) ("How to reduce radon

levels").

<https://www.vvd.gov.lv/lv/pasakumi-radona-gazes-samazinasanai>